

**SPRJEČAVANJE I SUZBIJANJE NASILJA U PORODICI KROZ
PRIMJENU MEDIJACIJE U CRKVAMA I VJERSKIM ZAJEDNICAMA
(2015) ***

**PREVENTION AND COMBATING DOMESTIC VIOLENCE
THROUGH APPLICATION OF MEDIA IN CHURCH AND RELIGIOUS
COMMUNITIES (2015)**

Prikaz knjige

*Pred. VŠ Vanja Elezović **

Priručnik za cjeloživotno učenje Sprječavanje i suzbijanje nasilja u porodici kroz primjenu medijacije u crkvama i vjerskim zajednicama koji je koautorsko djelo deset znanstvenika i stručnjaka koji se bave ovim problemom u bosanskohercegovačkom društvu donosi novu dimenziju mogućnosti za uspješnu prevenciju i suzbijanje nasilja u obitelji. O kakvom problemu je riječ dovoljno govori podatak da je viša stopa nasilja u obitelji, kao osnovnoj ćeliji svakoga društva, pa tako i našeg, jedan od važnijih uzroka, ali i pokazatelja općeg stanja u društvu-naravno u negativnom smislu. Upravo se u obitelji iskazuju sve frustracije pojedinca, njihova patologija, ali i uče određeni obrasci ponašanja. U ovom djelu koje se sastoji od deset poglavlja, na sveobuhvatan način daje se pregled samog problema nasilja u obitelji, pravnog okvira preventivno-represivne naravi, ali i potpuno novi pristup temeljen na utjecanju na svijest pojedinaca od strane predstavnika vjerskih zajednica u BiH, kao neformalnih autoriteta.

U prvom poglavlju, autorica Halima Sofradžija razmatra pitanje nasilja kao problema za društvenu znanost, ističući kako je „jedan od najskrivnijih oblika nasilja-nasilje u obitelji“ (str.12). Ona tu posebice apostrofiraju pojmove moralnosti i solidarnosti, te ističe izravnu vezu između osjećaja vrijednosti i samopoštovanja sa fizičkom silom.

U drugom djelu, autorica Amra Pandžo govori o patrijarhalnim uzrocima nasilja u obitelji, koje se širi kroz preuzimanje obrazaca ponašanja djece iz takvih obitelji i nastavkom takve prakse poslije u svojim obiteljima: „Cjelokupna zajednica se inficira legitimiziranjem nasilja, koje ulazi u svaku poru društva“ (str.14-15). Autorica posebice kritizira ignorantski odnos

* Priručnik za cjeloživotno učenje: Azra Adžajlić-Dedović, Alisabri Šabani, Halima Sofradžija, Irma Deljkić, Merima Čamo, Denis Martinović, Tarik Humačkić, Željko Topić, Selma Stočanin-Hrustemović, Amra Pandžo, Smiljka Gavrić

* Visoka škola „CEPS – Centar za poslovne studije“ Kiseljak
E-mail: vanja.elezovic@outlook.com

vjerskih službenika prema ovom problemu, čime neizravno podržavaju nasilje nad ženama.

U trećem poglavlju Merima Čamo ukazuje, kako je za odgoj djeteta, uz obitelj, važna i vjerska zajednica koja može pomoći razvoju cjelovite i moralni zrele osobe kroz potenciranje nenasilja. Ona ovdje govori o temeljnim postulatima monoteističkih religija za koje je „nasilje u bilo kojem obliku grijeh i zločin“ (str.21).

U sljedećem poglavlju Selma Stočanin-Hrustemović analizira pravni okvir sprječavanja i suzbijanja nasilja u obitelji u Bosni i Hercegovini. Ova oblast prvenstveno je regulirana prvenstveno entitetskim Obiteljskim zakonima, ali i kaznenim zakonodavstvom te nizom međunarodnih konvencija, deklaracija i preporuka.

Irma Deljkić je u narednom dijelu s kriminalističkog aspekta pojasnila mjere i radnje policije nakon saznanja za obiteljsko nasilje. Ona ovdje ističe „da je policija u velikom broju slučajeva izvor sekundarne viktimizacije žrtava“ (str.27).

Šesto poglavlje zajednički je uradak dvoje autora, Azre Adžajlić-Dedović i Tarika Humačkića. Razmatrajući prevenciju, kao najbolji način sprječavanja kaznenih djela, u ovom dijelu naglasak je dat na uvezivanje obitelji, obrazovnih ustanova i vjerskih zajednica radi educiranja o medijaciji kao alternativnom obliku rješavanja nasilja u obitelji u kojem ulogu medijatora ima vjerski službenik. Polazeći od podređenog položaja žene u religiji ističe se kako „sprječavanje i suzbijanje nasilja u obitelji upravo oblast u kojoj je moguće pomirenje religijskih i feminističkih stavova radi ostvarenja zajedničkih ciljeva, za jedne očuvanje zdrave i nenasilne obitelji, a za druge, zaštita ženskih članova obitelji – koje su, prema svim do sada provedenim istraživanjima, i većinske žrtve nasilja u obitelji“ (str.34). Ističući kako se model medijacije putem vjerskih zajednica razvio još 60-tih godina prošlog stoljeća u SAD-u, autori pojašnjavaju dobrobiti ovog modela prvenstveno kroz preuzimanje odgovornosti za vlastite postupke, razvitak empatije kod počinitelja i osnaživanje žrtve. Uz to, istraživanja dokazuju „da je primjenom medijacije u slučajevima nasilja u obitelji stopa recidivizma bitno smanjena“ (str. 37). Uz to navodi se i dobrobit manje stigmatizacije žrtava i manje prinude prema počiniteljima.

Denis Martinović u sedmom dijelu govori o povijesnom aspektu nasilja u obitelji te o „međugeneracijskoj transmisiji nasilja“ (str. 46). Govoreći o medijaciji u slučajevima obiteljskog nasilja, on ovdje ističe nemogućnost da medijator bude neutralan, jer bi „neutralnost značila ne ulaziti duboko u problem nasilja, ne suočavati se s problemom, a samim tim se problem potiskuje, a ne rješava“ (str. 489). Stoga ističe potrebu uspostavljanja balansa među stranama. On podvlači kako vjerski službenici mogu utjecati individualno i kolektivno, kao neformalni autoriteti.

U osmom poglavlju Željko Topić daje osvrt na obvezu katoličkih svećenika da sukladno svojem poslanju rade na prevenciji i sprječavanju svakog nasilja. Primarni cilj postupka unutar Crkve je da se „kod žrtve vrati osjećaj sigurnosti, a kod počinitelja preuzimanje odgovornosti i razvoj svijesti o problemu“ (str.54), ali i sprječavanje podjele zajednice na one koji podržavaju neku od strana.

Alisabri Šabani u devetom dijelu pozornost daje na konflikt, a posebice na interpersonalni, od kojeg ovisi socijalni razvoj, definiranje sebe i interakcije s drugima“ (str.59), a „struktura konflikata u Bosni i Hercegovini, prema ovom autoru, takva je i nakon 1995.godine da je dovela ne samo do dalje dezorganizacije društva, nego je oduzela i potencijal da konflikte pretvori u korisna rješenja i iskustva“ (str. 61).

Medijatorica Smiljka Gavrić u desetom dijelu govori o postupku medijacije i principima na kojim on počiva. Tu posebice ističe potrebu pravilnog usmjeravanja medijacije kroz pažljivo slušanje, otvorena pitanja, te prvenstveno „preoblikovanje“ što je alat putem kojeg „strane u sporu na problem počinju gledati iz drugog ugla“ (str. 73.). Cilj svega je da strane uz pomoć medijatora postignu sporazumno rješenje.

Priručnik za cjeloživotno učenje Sprječavanje i suzbijanje nasilja u porodici kroz primjenu medijacije u crkvama i vjerskim zajednicama daje doista cjelovit uvid u problem nasilja u obitelji, te inovativan pristup njegovu rješavanju kroz veće angažiranje vjerskih službenika. Dati su i pojedini primjeri kada se postupak medijacije na različite načine koristi u vjerskim zajednicama u svijetu, što je dobar temelj za dalji razvoj tog modela. Također stoje konstatacije da vjerske zajednice u Bosni i Hercegovini posjeduju dosta dobar temelj za preuzimanje veće odgovornosti i prevenciji i sprječavanju nasilja. No, osobno nisam sigurna da su u našoj državi vjerski službenici i doista toliko veliki neformalni autoriteti koji doista mogu napraviti veće promjene. Iako se vjernici javno tako očituju, u biti veliki broj njih ipak ne smatra predstavnike vjerskih zajednica osobama koje se smiju uplitati u njihovu „obiteljsku intimu“, jer „oni nemaju probleme koje ima prosječan građanin“. S obzirom kako model medijacije podrazumijeva pristanak obje strane „u konfliktu“, ali i samog vjerskog službenika, mislim da će u većini slučajeva izostati suglasnost bar jednog od njih. To se može objasniti aktualnim stanjem anomalije u Bosni i Hercegovini, općom depresijom, sve većim društvenim raslojavanjem, te nizom drugih čimbenika, koji postaju izvrstan alibi za bilo koga da ne pristane na ovaj model rješavanja sporova.